

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 511.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796475487632/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- 113 *een Giek*: dum. – *optagen*: fort op. – *fixere*: gøre nar af.
- 114 *Ført*: straks.
- 115 *penitere*: bøde. – *drages*: trækkes.
- 116 *Beitenter*: ansatte. – *særdeles*: usædvanlig, bemærkelsesværdig. – *fordømme*: fælde dom over. – *thi det heeder (...) adne*: det citerede er intet lovsted, men et gl. da. ordsprog: Hvad drukken Mand gør, skal ædru Mand forsvare, *Maa* nr. 1371.
- 117 *kommer mig (...) for*: forekommer mig (at være). – *faa (...) i mit Hovet*: forstå (at historien skulle kunne være sand). – *Tobak (...) tygge*: der er tale om skrættobak. – *Procurator*: advokat.
- 119 *intentio furandi*: lat.: hensigten at stjæle; at «advokaterne» her og i det flg. betjener sig af latin skal markere en juridisk lærdom grundet på Romerretten; dennes retsregler kodificeredes i 6. årh. af den østrom. kejser Justinian under betegnelsen *Corpus juris* (hvis generelle del er »*Institutiones*»); den har imidlertid aldrig udgjort retsgrundlag i Da. – *furtum*: lat.: tyveri. – *din sorte Hund*: advokaten bærer sort embedsdragt. – *Beest*: (umælende) dyr. – *furandi propositum*: lat.: hensigten at stjæle. – *Quicunque (...) ergo*: lat.: hvem der om natten bryder ind i andres huse, han skal regnes for tyv eller natlig bandit, og således har den anklagede gjort, altså. I *Corpus juris* forekommer der en retsregel, *Digesta* 47-2-21, der siger det stik modsatte (*Corpus Juris Civilis* I, udg.: Mommsen, Berlin 1895, s. 766)! – *Nego (...) impenit*: lat.: jeg benægter oversættelsen, nemlig at han er brudt ind; i den her anvendte form for logisk slutning, den såk. syllogisme (jvf. *Erasmus Montanus*), kaldes den af præmisserne, der har konklusionens prædikat («egenskabs-led, her: tyv») som subjekt (grammatikkens grundled), for oversættelse; «advokatens» synes derfor at forveksle over- og undersætning! – *Res manifesta (...) reo*: lat.: sagen er åbenbar i kraft af så mange fremstillede lovlige vidner og den anklagedes tilståelse. – *Quicunque vi (...) confiten*: hvem der med magt eller med frygt er blevet tvunget til at tilstå. – *Vis*: lat.: magt. – *Metus*: lat.: frygt. – *Krog-Love*: kneb, lovtrækkeri; udtrykkelig forbudt i Chr. V's Danske Lov fra 1683 (1-5-7); under en virkelig retssag havde en sådan beskyldning altså været ganske alvorlig.
- 120 *bagtil*: bag om. – *Penuque*: paryk; hørte til advokatens embedsdragt. – *onkommes af Gift*: dødsstraf ved gift er ukendt i da. ret. – *Pardon*: (mulighed for) benådning. – *excoqueres*: fuldbyrdes. – *Forgiften*: giften. – *Conasie*: mod. – *silde*: sent.
- 121 *dig veed jeg (...) at være*: dig ved jeg, at jeg er (lat. konstruktion: akkusativ med infinitiv). – *Beest*: dyr. – *Fierfax*: hundnavn. – *Moenis*: Mogens, hyppigt kattenavn. – *Compagnie*: selskab. – *hænger (...) seer*: hæng, se (bydemåde flertal). – *fømme*: gode, retskafne, sagtmødige.